

Zarządzenie nr 29/2023

Dyrektora Świętokrzyskiego Parku Narodowego

z dnia 17 listopada 2023 roku

w sprawie

**Polityki przeciwdziałania korupcji i zwalczania nadużyć finansowych
w Świętokrzyskim Parku Narodowym.**

Na podstawie art. 8 e ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2023 roku, poz. 1336 ze zm.) zarządzam co następuje:

§ 1.

Wprowadzam Politykę przeciwdziałania korupcji i zwalczania nadużyć finansowych w Świętokrzyskim Parku Narodowym stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszego Zarządzenia.

§ 2.

Polityka przeciwdziałania korupcji i zwalczania nadużyć finansowych obowiązuje wszystkich pracowników zatrudnionych w Świętokrzyskim Parku Narodowym, niezależnie od sposobu zatrudnienia oraz zajmowanego stanowiska pracy i ma zastosowanie do wszelkich realizowanych działań, w tym przy realizacji projektów z udziałem środków europejskich.

§ 3.

Zobowiązuję wszystkich pracowników Świętokrzyskiego Parku Narodowego do zapoznania się z Polityką przeciwdziałania korupcji i zwalczania nadużyć finansowych w ŚPN oraz złożenia oświadczenia stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszego Zarządzenia.

§ 4.

Zarządzenie obowiązuje od dnia 17 listopada 2023 roku.

Dyrektor ŚPN
dr inż. Jan Reklewski
/podpis na oryginale/

**Polityka przeciwdziałania korupcji i zwalczania nadużyć finansowych
w Świętokrzyskim Parku Narodowym**

§ 1.

Cel i zakres

Celem Polityki przeciwdziałania korupcji i zwalczania nadużyć finansowych w Świętokrzyskim Parku Narodowym (dalej: Polityka) jest promowanie kultury organizacyjnej ułatwiającej zapobieganie i wykrywanie nadużyć finansowych, oszustw oraz przestępstw o charakterze korupcyjnym. Celem jest również dążenie do zwiększenia świadomości problemu korupcji a także wdrożenie i rozwój procedur pomocnych w identyfikowaniu nadużyć finansowych i przestępstw o charakterze korupcyjnym, promocja etycznych wzorców postępowania, stworzenie skutecznych mechanizmów przeciwdziałania nadużyciom finansowym.

Polityka ma zwiększyć świadomość pracowników Świętokrzyskiego Parku Narodowego (dalej jako ŚPN) oraz osób zainteresowanych, co oznacza nadużycie finansowe i korupcja, jak zachować się w przypadku wystąpienia określonego zdarzenia, a także wskazać nowe mechanizmy jej zapobiegania.

Niniejsza Polityka ma zastosowanie do wszystkich działań Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Działania ŚPN są zgodne z zasadami określonymi w Kodeksie etyki pracowników, które kształtują oraz wzmacniają świadomość i potrzebę przestrzegania systemu wartości i norm postępowania przyjętych w ŚPN.

Niniejsza Polityka pozostaje w zgodności z zewnętrznymi uregulowaniami prawnymi oraz przepisami wewnętrznymi obowiązującymi w ŚPN.

§ 2.

Definicje

Ilekcroć w postanowieniach Polityki jest mowa o:

1. **Nieprawidłowości** – należy przez to rozumieć każde naruszenie przepisu prawa krajowego lub unijnego oraz regulacji wewnętrznych ŚPN, wynikające z działania lub zaniechania działania, które spowodowało lub mogłoby spowodować szkodę dla środków budżetu ŚPN, budżetu państwa, budżetu Unii Europejskiej albo zmniejszenie lub utratę dochodów albo nieuzasadniony wydatek;
2. **Nadużyciu finansowym** - należy przez to rozumieć jakiegokolwiek celowe działania, lub zaniechanie działania, dotyczące:
  - wykorzystania lub przedstawienia nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów celem sprzeniewierzenia lub bezprawnego zatrzymania środków ŚPN, a także środków budżetu ogólnego UE,
  - nieujawnienia informacji z naruszeniem określonych zobowiązań, w tym samym celu,
  - niewłaściwego wykorzystania takich środków do celów innych niż te, na które zostały przyznane, w wyniku których dopuszczająca się go osoba odnosi nieuprawnione dla siebie, osoby bliskiej lub osoby trzeciej korzyści, lub którego rezultatem są nieuzasadnione straty ponoszone przez ŚPN. Korzyści lub straty mogą mieć charakter finansowy, materialny lub niematerialny. Za nadużycie uważane są wszelkie formy korupcji.

3. **Korupcji** - jest to nadużycie stanowiska dla korzyści prywatnych i należy przez to rozumieć czyn:
  - polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywanej przez nią funkcji,
  - polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywanej funkcji,
  - popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnianie,
  - popełniony w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnianie,
4. **Korzyści majątkowej** - należy przez to rozumieć każde dobro, które jest w stanie zaspokoić określoną potrzebę, a jego wartość da się wyrazić w pieniądzu; korzyścią tą może być nie tylko przyrost majątku ale i wszystkie korzystne umowy (np. pożyczka udzielona na preferencyjnych warunkach, darowizna, zwolnienie z długu, wygranie przetargu).
5. **Korzyści osobistej** - należy przez to rozumieć świadczenie o charakterze niemajątkowym, polepszające sytuację osoby, która je uzyskuje (np.: obietnica awansu lub zawarcie innej korzystnej umowy, ograniczenie obowiązków zawodowych, przyjęcie na praktykę, na staż, wysłanie na zagraniczne stypendium, wykreowanie korzystnego wizerunku w mediach).
6. **Konflikcie interesów** - należy rozumieć jako zależności (finansowe, rodzinne, przyjacielskie, towarzyskie i biznesowe) mogące w sposób realny bądź potencjalny wpływać na treść urzędowych zachowań (działań lub decyzji) w sposób rodzący wątpliwości, co do ich bezstronności. Konflikt interesów to relacja między dwoma interesami np. interesem publicznym a interesem prywatnym, ale jedynie wtedy, gdy rzecznikiem obu jest ten sam podmiot.
7. **Oszustwie** - jest to przestępstwo polegające na doprowadzeniu innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania jej błędu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.
8. **Falszowaniu dokumentów** - fałszowanie dokumentów w rozumieniu art. 270 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny (jednolity tekst Dz. U. z 2022 roku, poz. 1138 z późniejszymi zmianami).
9. **Zwalczaniu nadużyć finansowych** - należy przez to rozumieć wprowadzenie w ŚPN skutecznych i efektywnych mechanizmów, uwzględniających zdefiniowane rodzaje ryzyka.
10. **Kontroli zarządczej** - zgodnie z art. 68 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (jednolity tekst Dz. U. z 2023 roku, poz. 1270, z późniejszymi zmianami.), kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem efektywny, oszczędny i terminowy.

11. **Zmowie przetargowej** – zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 7 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst Dz. U z 2023 roku, poz. 1689 z późniejszymi zmianami), zminy przetargowe to porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Zmowa przetargowa polega na uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu, lub przez tych przedsiębiorców i przedsiębiorcę będącego organizatorem przetargu, warunków składania ofert, w szczególności co do zakresu prac lub cen.
12. **Pracowniku** – należy rozumieć zarówno osoby świadczące na rzecz ŚPN pracę w ramach stosunku pracy, jak również osoby świadczące na rzecz ŚPN usługi na podstawie umów cywilnoprawnych.

§ 3.

Środki zwalczania nadużyć finansowych.

1. Zapobieganie nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym

1.1. Działania dotyczące kultury antykorupcyjnej

Najważniejszym elementem skutecznej strategii walki z nadużyciami i korupcją jest promowanie w ŚPN uczciwych, przejrzystych i klarownych zasad postępowania.

Obszarami, w których pracownicy ŚPN narażeni są na ryzyko wystąpienia zjawisk korupcyjnych są zwłaszcza działania związane z realizacją zadań finansowanych z różnych źródeł oraz działania w zakresie zamówień publicznych.

Stworzenie kultury zwalczania nadużyć finansowych jest kluczowe zarówno w powstrzymaniu potencjalnych oszustów, jak i w zwiększeniu zaangażowania pracowników w zwalczanie nadużyć finansowych wewnątrz ŚPN. Dlatego też, niezwykle ważnym jest stworzenie właściwej kultury zniechęcającej do potencjalnie nieuczciwych zachowań.

Dokumentem regulującym podstawowe wymagania etyczne wobec pracowników ŚPN jest Kodeks Etyki Zawodowej Pracowników Świętokrzyskiego Parku Narodowego wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora ŚPN. Obliguje on pracowników ŚPN m.in. do rzetelnego, uczciwego, neutralnego, obiektywnego i praworządnego działania oraz profesjonalnego wykonywania swoich obowiązków. Pracownicy ŚPN zobowiązani są ponadto do zachowania lojalności wobec przełożonych, powinni odmawiać wykonywania poleceń sprzecznych z prawem oraz powiadamiać przełożonych o takich przypadkach, jak również o przypadkach niegospodarności, korupcji, a także innych faktach i działaniach budzących wątpliwości co do ich celowości lub legalności.

Pracownicy ŚPN przy wykonywaniu czynności służbowych zobowiązani są do przestrzegania najwyższych standardów w celu uniknięcia wszelkich podejrzeń odnośnie prawidłowości realizowanych przez siebie zadań. W szczególności, pracownicy, nie mogą przyjmować jakichkolwiek korzyści w związku z wykonywanymi przez siebie zadaniami.

W sytuacji, gdy pracownik ŚPN przy realizacji zadań spotka się z próbą korupcji, zobowiązany jest do:

- zdecydowanej odmowy przyjęcia propozycji korupcyjnej,
- niezwłocznego zgłoszenia informacji o zaistniałej sytuacji bezpośrednio przełożonemu lub innej osobie z kierownictwa w celu zawiadomienia właściwych organów ścigania,
- opisanie zdarzenia w notatce służbowej,
- współpracy z organami ścigania w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia.

1.2. Polityka szkoleniowa i podnoszenie świadomości w zakresie przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych.

Kompleksowe działania szkoleniowe mające na celu podnoszenie świadomości na temat nadużyć finansowych odgrywają kluczową rolę w zapobieganiu wystąpieniu nadużyć finansowych. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu realizacji obowiązków szkoleniowo – informacyjnych ŚPN podejmuje następujące działania:

- pracownicy uczestniczą w szkoleniach dotyczących nadużyć finansowych (zwłaszcza w temacie zamówień publicznych),
- pracownicy informowani są o przyjętych zasadach zwalczania nadużyć finansowych poprzez wewnętrzne systemy komunikacji (m.in. poprzez spotkania kadry kierowniczej, spotkania z pracownikami) w celu podniesienia świadomości w kwestii realizowanej przez ŚPN polityki przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych oraz rozpoznawania oznak nadużyć finansowych i reagowania na tego typu działania.

1.3. System kontroli wewnętrznej

Najlepszym sposobem zapobiegania nadużyciom finansowym jest działający stabilny system kontroli wewnętrznej, który powinien być zaprojektowany i wdrażany jako proporcjonalna reakcja na różne rodzaje ryzyk zidentyfikowanych podczas prowadzonej oceny nadużyć finansowych.

W ŚPN oprócz kontroli wewnętrznej funkcjonują również następujące mechanizmy:

- Procedura kontroli zarządczej - wprowadzona Zarządzeniem Dyrektora Świętokrzyskiego Parku Narodowego w sprawie kontroli zarządczej. W ramach kontroli zarządczej dokonywane jest m.in. zarządzanie ryzykiem zagrażającym osiągnięciu celów ŚPN przyjętych w danym roku. Identyfikacja i analiza ryzyk ma na celu ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków zdarzeń do akceptowanego poziomu, usprawnienie procesu planowania oraz dostarczenie informacji o zagrożeniach realizacji zadań i osiągnięcia celów,
- Procedura kontroli finansowej – wprowadzona Zarządzeniem Dyrektora Świętokrzyskiego Parku Narodowego w sprawie procedur kontroli finansowej. W ramach kontroli finansowej dokonywane jest wykrywanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu jednostki na każdym odcinku działania, ujawnianie przyczyn i źródeł ich powstania,
- Bieżąca kontrola wewnętrzna polegająca m.in. na samokontroli sprawowanej przez każdego pracownika w zakresie jakości i poprawności wykonywanych przez niego czynności, kontroli pionowej sprawowanej w trybie bezpośredniego nadzoru przez kierowników wszystkich szczebli zarządzania w stosunku do podległych pracowników, weryfikacji dokumentacji w oparciu o zasadę „dwóch par oczu”,
- Zapewnienie rozdzielności funkcji i odpowiednie przypisywanie odpowiedzialności.

2. Przeciwdziałanie wystąpieniu konfliktu interesów

2.1 Celem działań w zakresie przeciwdziałania występowania konfliktów interesów jest minimalizowanie negatywnych skutków w przypadku wystąpienia rzeczywistego konfliktu interesów poprzez:

- zdefiniowanie potencjalnych zagrożeń i ich monitoring,
- bezwzględne przeciwdziałanie potencjalnym, pozornym i rzeczywistym konfliktom interesów,
- stałe edukowanie pracowników w zakresie przeciwdziałania konfliktom interesu oraz promowanie postaw etycznych,
- bieżące rozwiązywanie sytuacji problemowych,
- zachęcanie do informowania o zaistniałych problemach i podejrzeniach wystąpienia konfliktów interesów,
- zachęcanie do podnoszenia świadomości w zakresie wykrywania i przeciwdziałania wystąpieniu ww. konfliktów.

2.2 Procesami w szczególności narażonymi na wystąpienie rzeczywistego konfliktu interesów w ŚPN mogą być m.in.:

- przeprowadzenie zamówień publicznych,
- prowadzenie przetargów na dzierżawę i najem nieruchomości,
- realizacja projektów finansowych ze środków unijnych,
- informowanie o nieprawidłowościach (np. ryzyko nieuznania danej sytuacji za nieprawidłową, pomimo istnienia do tego przesłanek, ze względu na konflikt interesów).

2.3 W ŚPN funkcjonują następujące mechanizmy zapobiegające wystąpieniu konfliktu interesów:

- składanie przez pracowników zaangażowanych w czynności związane z przygotowaniem oraz przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego pisemnych oświadczeń o zaistnieniu lub niezamierzeniu okoliczności o których mowa w art. 56 ust.2 i ust. 3 Prawo zamówień publicznych (jednolity tekst Dz. U. z 2023 roku, poz.1605 ze zm.),
- stosowanie zasady „dwóch par oczu”,
- weryfikowanie i zatwierdzanie zadań przez bezpośredniego przełożonego,
- zapewnianie odpowiedniego podziału zadań pomiędzy poszczególnymi pracownikami, zgodny z zasadą rozdziału funkcji kluczowych i mający odzwierciedlenie w opisach stanowisk pracy,
- odpowiednie szkolenia zwiększające poziom świadomości pracowników w tym obszarze.

3. Przeciwdziałanie fałszowaniu dokumentów

ŚPN w odpowiedzi na ryzyko fałszowania dokumentów i wykrywania sfałszowanych dokumentów, rekomenduje pracownikom zapoznanie się z literaturą w tym przedmiocie (np. dostępny na stronach internetowych, wydany przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) podręcznik pt. „Wykrywanie podrobionych dokumentów w dziedzinie działań strukturalnych praktyczny przewodnik dla instytucji zarządzających”) oraz na stronie <https://www.pois.gov.pl/strony/przeciwdzialanie-naduzyciom/>, itp.)

4. Przeciwdziałanie wystąpieniu zmów przetargowych poprzez weryfikację składanych ofert

Zmowy przetargowe to porozumienie, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Zmowa przetargowa polega zatem na uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i zamawiającego warunków składanych ofert, w szczególności co do zakresu prac lub ceny. Zmowa przetargowa, jest porozumieniem przedsiębiorców, które prowadzi do zaniechania działań konkurencyjnych na rzecz niejawną współpracę przy składaniu ofert w zakresie m.in. wysokości ceny lub jakości towarów lub usług. Wyróżnić można dwa główne typy zmów przetargowych:

- zmowa pozioma (horyzontalna) lub kartel, czyli porozumienie ograniczające konkurencję między przedsiębiorstwami, którzy powinni między sobą rywalizować,
- zmowa pionowa (wertykalna), czyli porozumienie między podmiotami działającymi na różnych szczeblach obrotu (np. pomiędzy producentem i dystrybutorem lub zamawiającym i wykonawcą).

Zmowy przetargowe horyzontalne mogą przybierać wiele form, jednak zawsze mają na celu osłabienie konkurencji między potencjalnymi wykonawcami, co ostatecznie może prowadzić do zawyżenia cen lub pogorszenia jakości towarów lub usług.

Zmowy przetargowe wertykalne polegają najczęściej na uzgodnieniu warunków przetargu lub treści specyfikacji warunków zamówienia (SWZ) między zawierającym a jednym z potencjalnych wykonawców, w celu wykluczenia z udziału w przetargu innych wykonawców.

Oba typy zmów stanowią poważny problem w postaci wyboru przez zamawiającego oferty mniej korzystnej ekonomicznie lub zakupu towarów o znacznie gorszej jakości niż ta, którą mógłby wybrać, gdyby konkurencja w przetargu funkcjonowała prawidłowo. Głównymi efektami

i jednocześnie głównym motorem zawierania współpracy przedsiębiorców jest zazwyczaj wzrost ceny przy jednoczesnym spadku jakości oferowanych produktów.

We wszystkich krajach należących do OECD (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju), zmywy przetargowe są działaniem niezgodnym z prawem i podlegają ściganiu a także sankcjom zgodnie z regułami i prawem konkurencji. Również w prawie polskim w Kodeksie karnym zostały zawarte przepisy dotyczące odpowiedzialności karnej za uczestnictwo w zmywach przetargowych.

Można wskazać następujące przykładowe sytuacje, które sugerują wystąpienie zmywy:

- wejście w porozumienie uczestników przetargów, polegające na uzgodnieniu wartości zamówień w ramach poszczególnych postępowań w celu osiągnięcia korzyści majątkowych i doprowadzenia do wyboru przez zamawiającego uzgodnionej uprzednio przez uczestników oferty, po cenie odbiegającej od rzeczywistej wartości zamówienia;
- wejście w porozumienie z inną osobą w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i utrudniania przetargu na dostawę;
- rezygnacja z dalszego udziału w postępowaniu jednej z firm (np. poprzez nieuzupełnienie oferty), mająca na celu doprowadzenie do wyboru firmy z góry ustalonej przez zamawiających się, lub występowanie jako podwykonawca wybranej firmy;
- zawarcie porozumienia z osobami odpowiedzialnymi u wykonawcy, mającego na celu wyłudzenie „podwójnej zapłaty” od inwestora z tytułu solidarnej odpowiedzialności za wykonanie robót;
- wystąpienie niekonkurencyjnego uzgodnienia warunków składanych ofert w postaci podejrzenia wystąpienia zmywy wertykalnej (pomiędzy organizatorem i uczestnikiem przetargu), jak i zmywy horyzontalnej (pomiędzy przedsiębiorcami przystępującymi do poszczególnych postępowań);
- utrudnianie przetargu publicznego połączone z nadużyciem uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – wejście w porozumienie mające na celu zakłócanie przetargów publicznych;
- podejrzenie wejścia w porozumienie z inną osobą poprzez działanie na szkodę instytucji, na rzecz której przetarg jest dokonywany, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej,
- zakłócanie konkurencji poprzez wybranie do nadzoru podmiotu powiązanego z wykonawcą robót.

W przypadku zidentyfikowania podejrzenia zmywy konieczna jest dokładniejsza analiza sprawy, a w dalszej kolejności powiadomienie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej UOKiK).

W tej sytuacji zamawiający powinien przede wszystkim:

- starannie dokumentować wszelkie istotne informacje (np. dotyczące zachowania przedsiębiorców);
- powstrzymać się od przedstawiania swoich wątpliwości uczestnikom przetargu podejrzewanym o zmywę;
- rozważyć, czy procedura przetargowa powinna być kontynuowana;
- skontaktować się z UOKiK lub złożyć pisemne zawiadomienie;
- ograniczyć w ramach ŚPN krąg osób posiadających wiedzę o kontaktach z UOKiK.

Szczegółowy opis czynników i zachowań przedsiębiorców, które mogą świadczyć o zmywie przetargowej, a także omówienie wskazówek dla zamawiającego, znajduje się w publikacji UOKiK – „Zmywy przetargowe”, dostępnej na stronie internetowej Urzędu:

<https://konkurencja.uokik.gov.pl/zglos-zmowe-przetargowa/>

Pracownicy realizujący zadania związane z przygotowaniem oraz oceną dokumentacji związanej z udzieleniem zamówień są szkoleni w tym zakresie.

Należy mieć na uwadze, że bardzo często działanie w zmywie jest zauważalne dopiero po przeanalizowaniu wyników kilku procedur przetargowych, które miały miejsce w określonym czasie. Pracownicy ŚPN powinni zwrócić szczególną uwagę na sposób składania ofert przetargowych przez firmy oraz częstotliwość, z jaką wygrywają bądź przegrywają przetargi.

5. Przeciwdziałanie nadużyciem finansowym w ramach odbioru prac o nieodpowiedniej jakości

Aby zminimalizować ryzyko wystąpienia procederu zastępowania materiałów gorszej jakości w ŚPN należy wdrożyć następujące postępowanie:

- egzekwować należyte wykonanie usługi nadzoru inwestorskiego przez wykonawcę zewnętrznego,

- wprowadzać długie okresy gwarancji jakości wykonywanych robót,
- analizować i weryfikować sygnały (zgłoszeń, w tym anonimowych) dotyczące niskiej jakości robót,
- prowadzić bieżące wewnętrzne kontrole wykonywania prac pod kątem zgodności protokołów ze stanem faktycznym.

Procesami w szczególności narażonymi na wystąpienie odbioru prac o nieodpowiedniej jakości są usługi i prace wykonywane w ramach zamówień publicznych oraz prac i usług, w których nie ma zapewnionego inspektora nadzoru.

§ 4.

Wykrywanie i identyfikacja nadużyć finansowych

Pracownicy ŚPN zobowiązani są brać pod uwagę wszelkie sygnały ostrzegawcze nadużyć finansowych. Sygnały ostrzegawcze nadużyć finansowych to pewne szczególne znaki, wskazujące na choćby potencjalne wystąpienie nadużycia finansowego, co wiąże się z koniecznością natychmiastowej reakcji celem sprawdzenia, czy wymagane są dalsze działania. W szczególności takie sygnały powinny być dobrze znane wszystkim osobom pełniącym funkcje związane z kontrolą dokumentów (w tym, w związku z udzielaniem zamówień publicznych) lub kontrolą zarządczą, kontrolami na miejscu lub uczestniczącym w innych wizytach monitorujących. Sygnały ostrzegawcze powinny być w szczególności wykorzystywane przy przeprowadzaniu analizy ryzyka wystąpienia nadużycia finansowego oraz przy udzielaniu zamówień publicznych.

W przypadku powzięcia informacji o wystąpieniu nadużycia finansowego lub przestępstwa, bez względu na źródło jego pochodzenia, ŚPN przeprowadza postępowanie sprawdzające w celu potwierdzenia otrzymanej informacji.

§ 5.

Postępowanie w przypadku zidentyfikowania podejrzenia nadużyć finansowych oraz ich raportowanie i korygowanie

Informacje o podejrzeniu nadużycia finansowego mogą pochodzić z różnych źródeł, są to m.in.:

- informacje od pracowników, pozyskane w trakcie bieżących zadań oraz kontroli,
- informacje o prowadzonych śledztwach i postępowaniach przekazane w szczególności przez prokuraturę lub służby specjalne (CBA, ABW) i UOKiK,
- pozostałe źródła zewnętrzne, takie jak: artykuły prasowe, donosy osób trzecich.

W przypadku powzięcia informacji o wystąpieniu nadużycia finansowego lub jego podejrzenia, ŚPN jest zobowiązany do podjęcia niezbędnych działań mających na celu ochronę budżetu krajowego i uniknięcia poniesienia nieprawidłowego wydatku. ŚPN weryfikuje uzyskane informacje o podejrzeniu nadużycia finansowego, zgodnie z przyjętymi procedurami, m.in. poprzez kontrolę doraźną. W przypadku potwierdzenia się podejrzeń kierownik jednostki zgłasza przedmiotową informację do właściwych organów dochodzeniowo – śledczych celem prowadzenia dalszego postępowania.

Procedura postępowania z podejrzeniami nadużyć finansowych pozyskanymi przez pracowników ŚPN w trakcie wykonywania bieżących zadań oraz kontroli:

- ze względu na fakt, że wystąpienie nadużycia finansowego może wystąpić na każdym etapie realizacji zadań, wszyscy pracownicy ŚPN powinni być wyczuleni na wszelkie symptomy wystąpienia ewentualnych nadużyć finansowych podczas wykonywania codziennych obowiązków służbowych;
- pracownik ŚPN, w przypadku powzięcia istotnych informacji świadczących o możliwości wystąpienia podejrzenia nadużycia finansowego skutkującego wystąpieniem czynu zabronionego,

zobowiązany jest do podjęcia stosownych działań, mających na celu powiadomienie swoich przełożonych i odpowiednich organów;

- w celu wykonywania obowiązków, o których mowa powyżej, należy zabezpieczyć również miejsce zdarzenia tak, aby nie dopuścić do zatarcia, zniekształcenia śladów i innych dowodów popełnienia przestępstwa. Działania te w praktyce polegać mogą np. na zamknięciu pomieszczenia, zabezpieczeniu dokumentu lub dowodu rzeczowego czynu, odseparowaniu ujętego sprawcy z jednoczesnym powiadomieniem policji lub prokuratora o jego ujęciu.
- zaniechanie przez pracownika obowiązku prawnego zawiadomienia o przestępstwie może pociągać za sobą jego odpowiedzialność karną.

W przypadku, gdy w toku weryfikacji procedury udzielania zamówienia publicznego pracownicy ŚPN nabiorą podejrzeń, co do wystąpienia nadużyć finansowych, w tym zμών przetargowych, mogących stanowić praktyki ograniczające konkurencję, należy je zgłosić Prezesowi UOKiK.

Zgłoszenie następuje w formie pisemnego zawiadomienia wraz z uzasadnieniem, które powinno zawierać w szczególności: wskazanie przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję, opis stanu faktycznego będącego podstawą zawiadomienia, wskazanie przepisu ustawy lub Traktatu WE, którego naruszenie zarzuca się oraz dane identyfikujące zgłaszającego zawiadomienie.

ŚPN będzie przekazywał Instytucjom Wdrażającym wszelkie powzięte informacje o postępowaniach prowadzonych przez organy ścigania oraz UOKiK.

Raportowanie o przypadkach zidentyfikowania podejrzenia nadużyć finansowych.

- w przypadku, gdy ŚPN dokonał zgłoszenia podejrzenia nadużycia finansowego do organów ścigania, jest on również zobowiązany do powiadomienia o zaistniałym zdarzeniu niezwłocznie i w formie pisemnej Instytucji Wdrażającej właściwej dla projektu w związku z realizacją którego doszło do nadużyć finansowych lub instytucje dotującą lub finansującą zadanie;
- po wykryciu podejrzenia nadużycia finansowego i zgłoszeniu go zgodnie z właściwymi przepisami ŚPN uruchamia procedurę odzyskiwania przekazanych środków (zgodnie ze swoimi kompetencjami).

§ 6.

Odpowiedzialność i podział obowiązków w zakresie przeciwdziałania i zwalczania nadużyć finansowych.

1. Dyrektor ŚPN odpowiada za zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych i korupcji, w tym:
  - 1.1. budowę środowiska pracy wolnego od jakichkolwiek przejawów nadużyć finansowych, wykrywanie i zapobieganie nadużyciom oraz minimalizacja ich negatywnych skutków,
  - 1.2. zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych, w tym regularny przegląd ryzyka nadużyć finansowych,
  - 1.3. zapewnienie skutecznego, efektywnego i adekwatnego systemu kontroli zarządczej,
  - 1.4. stworzenie skutecznej polityki przeciwdziałania oraz zwalczania nadużyć finansowych i korupcji,
  - 1.5. podnoszenie poziomu świadomości pracowników na temat nadużyć finansowych oraz zapewnienie szkoleń w tym zakresie,
  - 1.6. dopilnowanie, by zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstw było niezwłocznie przekazywane właściwym organom ścigania.
2. Główny księgowy, kierownicy komórek organizacyjnych oraz pracownicy zatrudnieni na samodzielnym stanowisku pracy, w zakresie przeciwdziałania nadużyciom finansowym w ŚPN, odpowiadają w szczególności za:
  - 2.1. zapewnienie skutecznego, efektywnego i adekwatnego systemu kontroli zarządczej w obszarze ich odpowiedzialności,
  - 2.2. zapobieganie i identyfikowanie nadużyć finansowych,
  - 2.3. zapewnienie należytej staranności i wdrażania działań zapobiegawczych w przypadku wykrycia nadużyć finansowych lub korupcji,

- 2.4. raportowanie do właściwych instytucji o podejrzeniu wystąpienia nadużyć finansowych,
  - 2.5. podejmowanie działań naprawczych.
3. Koordynator Dyrektora ds. kontroli zarządczej w zakresie działalności odpowiedzialny jest w szczególności za:
- 3.1. przeprowadzenie analizy ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych,
  - 3.2. dokonywanie bieżącej lub okresowej (co najmniej raz w roku) oceny ryzyka nadużyć finansowych przy pomocy osób odpowiedzialnych za realizację celów i zadań ŚPN oraz przygotowanie planów działania (odpowiedniego mechanizmu kontrolnego) do zastosowania w tego typu sytuacjach,
  - 3.3. dokonywanie oceny systemów kontroli (ich funkcjonowania, słabości i błędów) po potwierdzeniu podejrzenia nadużycia finansowego przez właściwe organy ścigania, w terminie do 3 miesięcy od otrzymania informacji o skierowaniu aktu oskarżenia do sądu.

§ 7.

Ochrona pracownika zgłaszającego ewentualne nadużycia finansowe

Dyrektor ŚPN deklaruje ochronę i wsparcie dla pracowników, którzy będą sygnalizować nieprawidłowości zachodzące w ŚPN lub ryzyko ich wystąpienia.

Ochronę pracownika sygnalizującego nieprawidłowości uzależnia się od jego dobrej wiary. Pracownik ujawnia nieprawidłowości w dobrej wierze, gdy znane mu okoliczności pozwalają zakładać, że mógł on mieć szczere przekonanie o nieprawidłowościach bądź o ryzyku ich wystąpienia. Dla wykazania dobrej wiary nie jest wymagane udowodnienie, że do nieprawidłowości doszło.

Nie podlegają ochronie pracownicy sygnalizujący nieprawidłowości w złej wierze. Za zgłoszenia w złej wierze uznaje się w szczególności świadome zgłaszanie informacji nieprawdziwych.

Dyrektor ŚPN deklaruje ochronę pracownika przed działaniami odwetowymi podjętymi w związku z zasygnalizowaniem nieprawidłowości, w tym, lecz nie wyłącznie przed: bezzasadnym rozwiązaniem stosunku pracy lub innego stosunku prawnego będącego podstawą zatrudnienia, a także bezzasadnym obniżeniem wynagrodzenia, pozbawieniem premii lub innym pogorszeniem warunków pracy, bezzasadnym pozbawieniem możliwości awansu, uczestniczenia w szkoleniach lub innych możliwości rozwoju zawodowego.

Przewiduje się możliwość aktywnego udziału pracownika sygnalizującego w badaniu okoliczności dotyczących sygnalizowanej nieprawidłowości, w szczególności poprzez możliwość wskazania dowodów potwierdzających lub uprawdopodobniających ww. okoliczności oraz przedstawienie uwag do ustaleń końcowego badania.

Jako zasadę przyjmuje się poufność danych osobowych osoby sygnalizującej wobec pracowników ŚPN oraz przełożonych. Zasadę poufności wyłącza wyraźna zgoda pracownika sygnalizującego.

§ 8.

Przyjmowanie prezentów

Pracownikom Świętokrzyskiego Parku Narodowego zabrania się przyjmowania jakichkolwiek prezentów od interesantów.

Zasada ta nie dotyczy materiałów promocyjnych i informacyjnych przekazanych przez interesantów lub otrzymanych wraz z materiałami szkoleniowymi przez uczestników szkolenia (druki, foldery, płyty CD i pendrive z materiałami, materiały biurowe (w tym m.in. kalendarze i długopisy itp.) powszechnie przekazywane w formie promocji.

§ 9.

Sankcje z tytułu naruszenia polityki

Wszelkie naruszenia Polityki zgłaszane są do Dyrektora ŚPN.

Każda osoba, która nie będzie przestrzegać niniejszej Polityki lub nie zgłosi przestępczego działania, o którym wie lub które podejrzewa, podlegać będzie odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Bezpośredni przełożony pracownika podlega również odpowiedzialności dyscyplinarnej, jeżeli wiedział lub miał podstawy podejrzewać, że pracownicy podlegli rozważali lub zaangażowali się w postępowanie sprzeczne lub niezgodne z niniejszą Polityką oraz nie uczynił niczego w celu zapobieżenia takiemu postępowaniu i nie podjął odpowiednich działań naprawczych.

Bezpośredni przełożony zobowiązany jest do adekwatnego zachęcania pracowników swojej komórki organizacyjnej do przestrzegania Polityki i nie wolno mu ignorować żadnych dowodów świadczących o możliwych jej naruszeniach.

§ 10.

Postanowienia końcowe

W sprawach nieuregulowanych w Polityce i na potrzeby realizacji projektów z udziałem środków europejskich istotne informacje dotyczące działań przeciw nadużyciom finansowym oraz antykorupcyjnym znaleźć można m.in. w poradnikach:

1. Zapobieganie i sposób postępowania w sytuacjach wystąpienia korupcji i nadużyć finansowych, w tym konfliktu interesów w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 opracowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej Departament Programów Ponadregionalnych

<https://www.fepw.gov.pl/strony/zapobieganie-naduzyciom/>

2. Antykorupcja i nadużycia finansowe opracowany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości

<https://www.parp.gov.pl/component/site/site/antykorupcja-i-naduzycia-finansowe>

Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 29/2023

z dnia 17 listopada 2023 roku.

.....

Nazwisko i imię

.....

Stanowisko

Oświadczenie

Ja niżej podpisany/a oświadczam, że zapoznałem/am się z treścią Zarządzenia Dyrektora Świętokrzyskiego Parku Narodowego nr ...../2023 z dnia 17 listopada 2023 roku w sprawie Polityki przeciwdziałania korupcji i zwalczania nadużyć finansowych w Świętokrzyskim Parku Narodowym.

.....

Czytelny podpis składającego oświadczenie